

Praca na konkurs

„Ad fontes! Odkrywamy tajemnice Kalisza i regionu kaliskiego”

Kultura ludowa w powiecie kaliskim – cz. II

Autorki

Amelia Biernacik

Agata Głąb

Alicja Langa

Opiekun

Alicja Krajewska

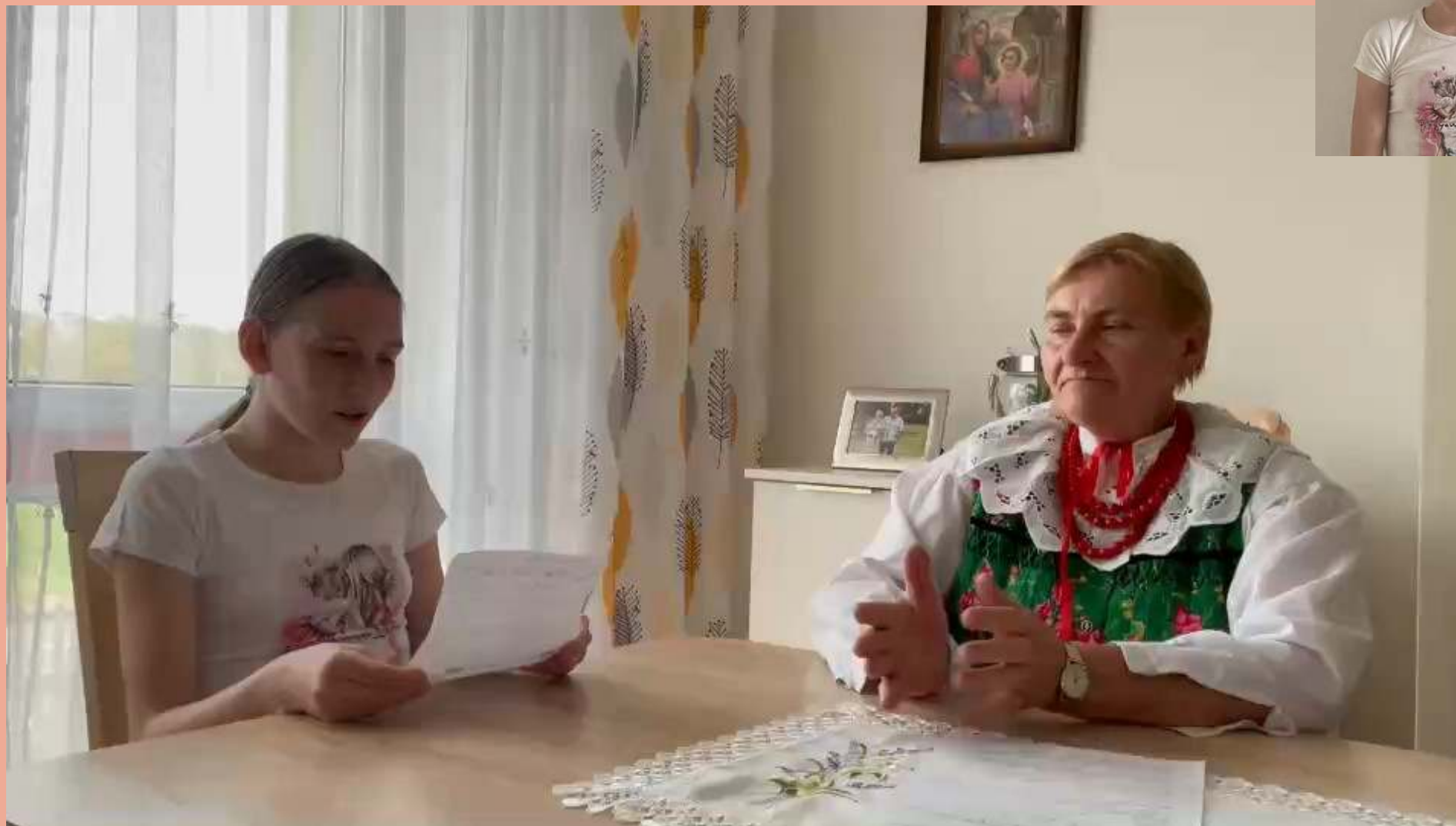
Szkoła Podstawowa w Brzezinach

Przy piosence...

Ze

Zaproszenie na wywiad z członkinią zespołu „Brzezinianki” – Panią Sabiną Biernacik

- Powstał w styczniu w 1997 roku, z inicjatywy Joanny Biernacik.
- Kierownikiem jest Maria Przybył-Bliska.

Zesp

Pierwszy skład zespołu tworzyło 11 pań:

**Joanna Biernacik,
Maria Przybył,
Halina Łaska,
Helena Szych,
Janina Plichta,
Lucyna Stępień,
Maria Głąb,
Sabina Dymarczyk, Jadwiga
Kulawinek,
Apolonia Michalak,
Janina Adamus.**

Zesp

Pierwszym kierownikiem muzycznym zespołu był **Eugeniusz Białocki**, a w chwili obecnej jest nim **Zenon Kucharski**. Zespół działa przy Gminnym Ośrodku Kultury w Brzezinach.

<https://www.powiat.kalisz.pl/a,4342,sukces-zespołu-brzeziniarki-i-janiny-plichty-na-ogólnopolskim-festiwalu-folklorystycznym>

Panie popularyzują folklor kalisko-sieradzki oraz dorobek kultury regionalnej, prezentują melodyjność pieśni, wyjątkowe i barwne stroje, a także podkreślają lokalne tradycje i obrzędy.

Zesp

Zespół w swoim repertuarze posiada zasłyszane stare pieśni z okolic Brzezin, Kalisza i Sieradza, które prezentuje na festiwalach, przeglądach, uroczystościach gminnym, powiatowych, wojewódzkich, a nawet ogólnokrajowych.

ODJECHOŁ PUN CZTERY MILE POLA...

ballada

The image shows a musical score for a ballad. It consists of three staves of music in 3/4 time, with a tempo marking of quarter note = 111. The lyrics are written below the notes. The first staff starts with a treble clef and a key signature of one flat. The second staff continues the melody. The third staff ends with a double bar line and a repeat sign, with a 14-measure rest indicated.

U - dje - choł pun czte - ry mi - le po - la
i zo - sta - wiuł swo - jy - go pa - cho - la
ze - by dwo - ru pil - no - woł ze - by dwo - ru pil - no - woł.

Pieśń nr 40 na płycie „Biesiady Folkloru...” śpiewa Zespół Pieśni „Brzezinianki” (pow. kaliski), Biesiada Folkloru Ziemi Kaliskiej 2006 w Brzezinach (III nagroda).

1. ^uOdjechał pun cztery mile pola
i zostawił swojygo pachola,
| : żeby dworu pilnował : |.
2. Pacholyńciu sie to nie widziało,
żeby ^uóno dworu pilnowało,
| : za punem pojechało : |.
3. Dogóniło w Kaliszu na moście,
wróc sie, punie, bo mosz w domu g^uoście.
| : Pun polujesz po polu,
krawiec z paniom w pokoju : |.
4. Pun przyjechał w swoje podwóreczko
i zapukoł w ciymne ^uokiyneczko.
| : Wandziu, czy śpisz, czy czujesz,
czy krawczyka nocujesz : |.
5. A Wandzia się tak mocno przelynkła,
że sukinyke na rymby ^uoblekła.
| : ^uOj, Wandziulu, klejnocie,
nie spodziałym sie po cie : |.
6. Podajcież mi sznurowane buty,
pójde jutro z ludźmi do roboty
| : ^uo dziewiątyj godzinie,
może mynża złość minie : |.
7. Podajcież mi pióro i atramynt,
to napisze do rodziny lamynt,
| : żeby mi sie zjechała
i mynża przebłagała : |.
8. Zanim sie jej rodzina zjechała,
to już Wandzia na marach leżała,
| : bo ^uod mynża zginyła : |.
9. I płakała jom cało rodzina,
i płakała jom cało familia,
| : i płakoł jum tyn som pun,
co jyj życie ^uodebroł : |.

Zespó

<https://brzeziny-centrumkultury.pl/brzeziniarki/>

NAJWAŻNIEJSZE Z WYSTĘPY:

Zesp

Udział w corocznych Estradach i Biesiadach Folkloru Ziemi Kaliskiej.

- **Udział w corocznych imprezach organizowanych przez GOK Brzeziny.**
- **Warszawa 2000 – koncert milenijny w Łazienkach i na Placu Piłsudskiego.**
- **Zespół występował na uroczystościach 80 -tej rocznicy urodzin Papieża Jana Pawła II w Wadowicach.**

<https://brzeziny-centrumkultury.pl/brzezinianki/>

NAGRODY:

Zespół otrzymał wiele znamienitych nagród, wyróżnień oraz odznaczeń, na szczególną uwagę zasługują:

- Tytuł „Przyjaciół Powiatu Kaliskiego”
- Medal „Zasłużonych dla Gminy Brzeziny”
- Odznaka Honorowa „Zasłużony dla Kultury Polskiej” nadana w 2012 roku przez Ministra Kultury i Dziedzictwa

Zesp

<https://www.festivalmazurki.pl/project/janina-plichta/>

Wiele z wykonywanych przez panie pieśni to autorskie utwory, do których słowa napisała **Janina Plichta**, a muzykę skomponował Zenon Kucharski. **Zesp**

Janina Plichta urodziła się w 1943 roku we wsi Czempisz, pow. Kalisz, gm. Brzeziny. Całe życie pracowała na gospodarce i mówi o sobie, że „jest zwyczajną kobitą ze wsi która lubiła chodzić na zabawy, tańczyć i śpiewać”.

Śpiewa od najmłodszych lat, uczyła się pieśni od swojego ojca – skrzypka weselnego, od babci, sąsiadek, koleżanek.

Pani Janina jest urodzoną solistką – w śpiewie solowym uwidacznia się jej wyjątkowy styl wykonawczy.

Uczestniczy w przeglądach i spotkaniach folklorystycznych, zajmując na nich czołowe miejsca.

Zesp

<https://www.festivalmazurki.pl/project/helena-szych/>

Ur. w 1939 roku w Piegonisku Kolonii, gm. Brzeziny.

Dawniej śpiewała przy wielu naturalnych okazjach, takich jak pierzochy [darcie pierza] czy nabożeństwa majowe, także na weselach w roli szwachy [starszej druhny] lub druhny.

Przez długie lata uczestniczyła też w czuwaniach przy zmarłych, śpiewając i pielęgnując tę tradycję.

Od 20 lat śpiewa w Zespole “Brzezinianki”, z którym występuje na licznych przeglądach.

WYDOWAŁA MAMA NOJSTARSZUM CÓRECZKE...

ballada

♩ = 115

Wy - do - wa - ła ma - ma noj - sta - rsum có - re - czke

w da - le - ką kra - ji - ne w da - le - ką kra - ji - ne

jak jum wy - do - wa - ła tak ji po - wie - dzia - ła

26*

że - by wię - cy nie przy - szła.

The image shows a musical score for a ballad. It consists of four staves of music in treble clef. The first staff has a tempo marking of quarter note = 115. The music is in 3/4 time and features a key signature of one flat (B-flat). The lyrics are written below the notes. The second staff continues the melody. The third staff has a repeat sign at the beginning. The fourth staff ends with a double bar line and a repeat sign, with a measure number '26*' above it.

Utwór nr 2 na płycie „Biesiady Folkloru...” śpiewa Janina Plichta z Czempisza (pow. kaliski) na Biesiadzie Folkloru Ziemi Kaliskiej 2006 w Brzezinach (nagroda).

1. Wydawała mama nojstarszum córeczke
w daleką krajine, w daleką krajine.
|: Jak jum wydawała, tak ji powiedziała,
żeby więcy nie przyszła :|.
2. Nie przyjde, nie przyjde, moja drogo mamu,
tylko roz na tydziyń, tylko roz na tydziyń.
|: Stane jo sie ptozkiem, małym kreguloszkim,
i przylece w każdy dziyń :|.
3. I przylecioł ptozek, mały kreguloszek,
usiod na leliji, usiod na leliji.
|: Najmłodszo siostrzyczka w uokiynku patrzała
i na ptozka wołała :|.
4. A siu a siu ptozku, mały kreguloszku,
nie łum mi leliji, nie łum mi leliji.
|: Bo żeś na niu nie ruł, ani ji nie sadził,
nie bydziesz z ni wiunka wiuł :|.
5. Dobrze ci jest, dobrze, najmłodszo siostrzyczko,
u swy mamy bujać, u swy mamy bujać,
|: ale mie niedobrze ubogi sierocie
po świecie sie potułać :|.

<https://brzeziny-centrumkultury.pl/2023/10/brzezinianki-z-1-miejscem-w-rzeczycy/>

Fot. Amelia Biernacik

Zespół oraz jego członkinie otrzymały wiele znamienitych nagród, wyróżnień oraz odznaczeń, wśród nich na uwagę zasługują tytuł „Przyjaciół Powiatu Kaliskiego”, Medal „Zasłużony dla Gminy Brzeziny”, oraz nadana w 2012 roku przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Odznaka Honorowa „Zasłużony dla Kultury Polskiej”.

Zesp

Strój

Zesp

- Wełniak, czyli suknia zimowa, najczęściej w kolorze czerwonym, gdzie raport, czyli powtarzający się wzór, tworzą wąskie paseczki czarne, granatowe, niebieskie lub szersze „brązki” z przewłóczką.
- Suknia składa się ze sznurówki, dopasowanej, spinanej na guziczki oraz szerokiej, ułożonej w fałdy spódnicy, której dolna część obszyta jest jedną lub dwoma taśmami czarnej aksamitki, brzeg wykończony tzw. szczoteczką.
- Na wełniak zakłada się fartuch wełniany zielony, fioletowy, również w kolorze „brązki”.

Strój

- Pod wełniakiem długa biała koszula z płótna lnianego z niewielkim kołnierzykiem „fryzką” lub też małą „sójką”
- suknia letnia to „stanik” najczęściej szyta z cienkich wełenek fabrycznych jednobarwnych lub wzorzystych, o kroju identycznym jak wełniak, zdobiona na przedzie licznymi zmarszczeniami, czyli tzw. „wodą”.
- fartuch wełenkowy jednobarwny lub też w paseczki biało-niebieskie lub biało-różowe.
- fartuch ozdobiony haftem z motywem róży, uzupełniony drobnymi kwiatkami i gałązkami liści.

<https://brzeziny-centrumkultury.pl/2023/10/brzezinianki-z-1-miejscem-w-rzeczy/>

Źródła

Śpiewnik ludowy Pieśni z płyty Biesiady Folkloru Ziemi Kaliskiej
1998 –2014 pod red. Anny Gałczyńskiej

<https://www.festivalmazurki.pl/project/janina-plichta/>

<https://brzeziny-centrumkultury.pl/2023/10/brzezinianki-z-1-miejscem-w-rzeczy/>

<https://brzeziny-centrumkultury.pl/brzezinianki/>

<https://www.festivalmazurki.pl/project/helena-szych/>

Wywiad przeprowadziła Amelia Biernacik